

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

گیرنده‌های رادیویی

پایه دهم

دوره دوم متوسطه

شاخه: کاردانش

زمینه: صنعت

گروه تحصیلی: برق

رشته مهارتی: سیستم‌های صوتی و تصویری

نام استاندارد مهارتی مبنای: تعمیر دستگاه‌های صوتی و رادیو

کد استاندارد متولی: ۱/۴-۵۴/۲۵

شبانی، محمود

۶۲۱

گیرنده‌های رادیویی / مؤلف: محمود شبانی. - تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، وزارت

۳۸۴

گ ۸۸۷ ش/ آموزش و پرورش.

۱۵۵ ص. : مصور. - شاخه کاردانش.

متون درسی شاخه کاردانش، زمینه صنعت، گروه تحصیلی برق، رشته مهارتی سیستم‌های صوتی و تصویری.

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش.

۱. رادیو - گیرنده‌ها. الف. ایران. وزارت آموزش و پرورش. دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای

و کاردانش. ب. عنوان.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

گیرنده‌های رادیویی - ۳۱۰۱۶۴
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کارداش
محمود شبانی (مؤلف) - سید محمود صموئی (ویراستار فنی) - ماهدخت عقیقی (ویراستار ادبی)
اداره کل نظارت بر شعر و توزع مواد آموزشی
صغری عابدی (صفحه‌آرا) - هدیه بُندار (رسام) - علیرضا رضانی گر (طرح جلد) - عباس رخ‌وند (عکاس)
تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
وب‌گاه: www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir

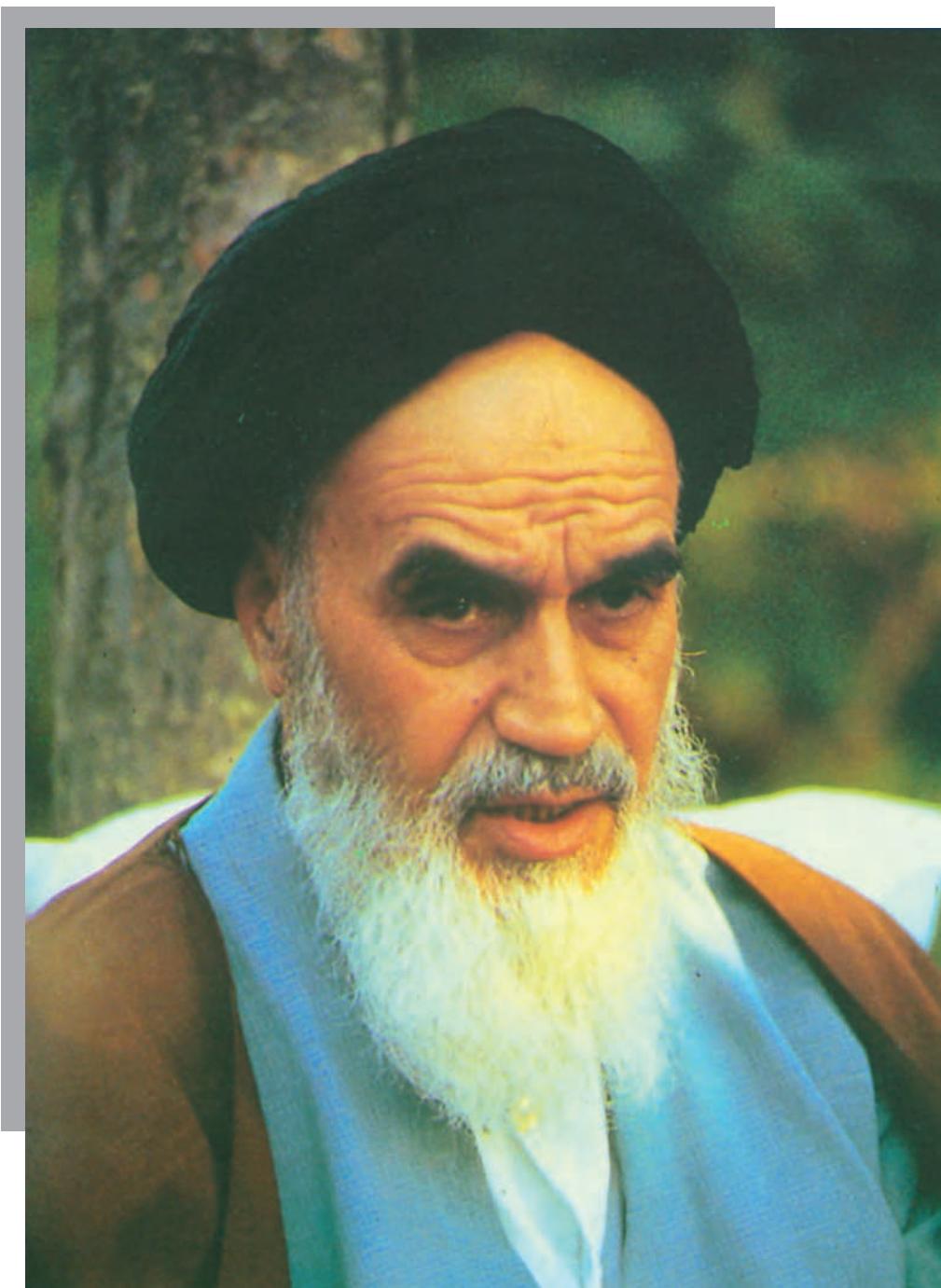
شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (دارویخش)
تلفن: ۰۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۰۵-۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹

شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهما می خاص»
چاپ دوم: ۱۳۹۸

نام کتاب:
پدیدآورنده:
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:
مدیریت آماده‌سازی هنری:
شناسه افزوده آماده‌سازی:
شناسنی سازمان:

ناشر:
چاپخانه:
سال انتشار و نوبت چاپ:

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی، و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

شما عزیزان کوشش کنید که از این وابستگی بیرون آید و احتیاجات کشور خودتان را برآورده سازید، از نیروی انسانی ایمانی خودتان غافل نباشد و از اتکای به اجانب بپرهیزید.

امام خمینی «قدس سرہ الشّریف»

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی

تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و

حرفه‌ای و کاردانش، ارسال فرمایند.

info@tvoecd.sch.ir

پیام نگار (ایمیل)

www.tvoecd.sch.ir

وب‌گاه (وب سایت)

مقدمه‌ای بر چگونگی برنامه‌ریزی کتاب‌های پودمانی

برنامه‌ریزی تأليف «پودمان‌های مهارت» یا «کتاب‌های تخصصی شاخه‌ی کاردانش» بر مبنای استانداردهای کتاب «مجموعه برنامه‌های درسی رشته‌های مهارتی شاخه‌ی کاردانش، مجموعه ششم» صورت گرفته است. براین اساس ابتدا توانایی‌های هم خانواده (Harmonic Power) مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است. سپس مجموعه مهارت‌های هم خانواده به صورت واحدهای کار تحت عنوان (Unit) دسته‌بندی می‌شوند. در نهایت واحدهای کار هم خانواده با هم مجدداً دسته‌بندی شده و پودمان مهارتی (Module) را شکل می‌دهند.

دسته‌بندی «توانایی‌ها» و «واحدهای کار» توسط کمیسیون‌های تخصصی با یک نگرش علمی انجام شده است به گونه‌ای که یک سیستم بoya بر برنامه‌ریزی و تأليف پودمان‌های مهارت نظارت دائمی دارد.

به منظور آشنایی هر چه بیشتر مریبان، هنرآموزان و هنرجویان شاخه‌ی کاردانش و سایر علاوه‌مندان و دست‌اندرکاران آموزش‌های مهارتی با روش تدوین، «پودمان‌های مهارت»، توصیه می‌شود الگوهای ارائه شده در نمون برگ‌های شماره (۱)، (۲) و (۳) مورد بررسی قرار گیرد. در ارائه دسته‌بندی‌ها، زمان مورد نیاز برای آموزش آن‌ها نیز تعیین می‌گردد، با روش مذکور یک «پودمان» به عنوان کتاب درسی مورد تأیید وزارت آموزش و پرورش در «شاخه‌ی کاردانش» چاپ سپاری می‌شود.

به طور کلی هر استاندارد مهارت به تعدادی پودمان مهارت (M_1 , M_2 , ..., M_n) و هر پودمان نیز به تعدادی واحد کار (U_1 , U_2 , ...) و هر واحد کار نیز به تعدادی توانایی ویژه (P_1 , P_2 , ...) تقسیم می‌شوند. نمون برگ شماره (۱) برای دسته‌بندی توانایی‌ها به کار می‌رود. در این نمون برگ مشاهده می‌کنیم که در هر واحد کار چه نوع توانایی‌هایی وجود دارد. در نمون برگ شماره (۲) واحدهای کار مرتبط با پودمان و در نمون برگ شماره (۳) اطلاعات کامل مربوط به هر پودمان درج شده است. بدیهی است هنرآموزان و هنرجویان ارجمند شاخه‌ی کاردانش و کلیه‌ی عزیزانی که در امر توسعه آموزش‌های مهارتی فعالیت دارند، می‌توانند ما را در غنای کیفی پودمان‌ها که برای توسعه‌ی آموزش‌های مهارتی تدوین شده است رهنمون و یاور باشند.

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر تأليف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش

مقدمه

سپاس خداوند بکتا را که تمام علوم و زیبایی‌های خلقت از اوست و اوست که علم و دانش را نوری برای هدایت انسان در راه تکامل و پیشرفت قرار داده است تا بتوانیم از دنیای سیاهی رهایی یابیم و به دنیای روشنایی علوم انسانی، اجتماعی، تجربی و فنی برسیم. یکی از ابزارهای طی این مسیر کتاب است.

کتاب حاضر با دیدگاهی کاربردی براساس استاندارد مهارت و آموزش تعمیر کار دستگاه‌های صوتی و تصویری به عنوان مقدمه‌ای بر اصول کارگیرنده‌های رادیویی AM و FM برای فرآگیران شاخه‌ی کارداش تأليف شده است. شیوه‌ی نگارش کتاب خودآموز و پومنانی است و در آن به عمد از پرداختن به مباحث ریاضی و محاسباتی پیچیده پرهیز شده است.

کتاب به صورت کاملاً خودآموز و پومنانی تحریر شده و در انتهای هر مبحث کارهای عملی نیز در نظر گرفته شده است. به همکاران محترم پیشنهاد می‌شود در صورت داشتن وقت اضافی کارهای عملی دیگری را مناسب با آزمایش‌های این کتاب و با توجه به تجهیزات و دستگاه‌های آموزشی گسترده‌ی موجود در مراکز آموزشی برای فرآگیران در نظر بگیرند. این امر در جهت بهبود کمی و کیفی یادگیری علمی و عملی فرآگیران نقش بسیار مهمی دارد.

کتاب حاضر نیز مانند هر اثر دیگری خالی از اشکال نیست؛ از این رو تقاضا دارم با ادامه‌ی نظرات اصلاحی خود به رفع این اشکالات در چاپ‌های بعدی یاری رسانید. امید است با تلاش همه‌ی دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت و استاید علم الکترونیک کلیه فرآگیران بتوانند مراتب رشد و شکوفایی را در صنعت این کشور توانند و اسلامی با موفقیت طی کنند.

برخود لازم می‌دانم از اعضای محترم کمیسیون تخصصی دفتر تأليف و برنامه‌ریزی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کارداش آقایان مهندس سید محمود صموئی، مهندس شهرام نصیری سوادکوهی، علی مددی و خانم‌ها مهندس مهین ظریفیان، مهندس فرشته داودی و سهیلا ذوالفاری که جهت تطبیق کتاب با استاندارد و بررسی علمی موجب بهبود کیفی کتاب شده‌اند سپاسگزاری نمایم.

مؤلف

فهرست

۹۹	۲-۲- آشنایی با اصول کار آشکارساز AM
	۲-۳- آشنایی با اصول کار و تحلیل مدار Avc
۱۰۱	..... AGC
۱۰۵	۴- عیب یابی و تعمیر آشکارساز AM صوت ..
۱۰۷	۵- آشنایی با آشکارساز FM ..
۱۱۱	۶- آشنایی با اصول کار مدار AFC ..
۱۱۴	۷- کار عملی (۱) ..
۱۱۷	۸- آزمون عملی (۲) ..
۱۱۸	۹- کار عملی (۲) ..
۱۲۰	۱۰- کار عملی (۳) ..
۱۲۴	۱۱- آزمون پایانی (۲)
۱۲۵	فصل سوم - تیونر گیرنده رادیویی FM
۱۲۶	پیش آزمون (۳) ..
۱۲۷	۱- آشنایی با روش های مختلف کوپلاژ آتن ..
۱۲۸	۲- آشنایی با مدارهای هماهنگی ..
	۳- یک نمونه از اولین تقویت کننده RF در گیرنده
۱۲۸	۴- قسمتی از نقشه یک گیرنده FM ..
۱۲۹	۵- تیونر با ترانزیستور FET ..
۱۳۰	۶- تیونر FM با دیود Varycap «دیود حافظی»
۱۳۱	۷- تیونر FM ترانزیستوری ..
۱۳۴	۸- تیونر گیرنده رادیویی FM با آی سی ..
۱۳۷	۹- کار عملی ..
۱۳۸	۱۰- آزمون پایانی (۳)
۱۴۲	پاسخ نامه ..
۱۴۴	منابع و مأخذ ..
۱۵۵	۱۵۵

فصل اول - قسمت های مختلف گیرنده رادیویی

۱	FM-AM
۳	پیش آزمون (۱) ..
۴	۱- مخابرات ..
۶	۱- اصول مدولاسیون ..
۹	۲- ضرب مدولاسیون AM ..
۱۲	۳- مشخصات کلی مدولاسیون دامنه ..
۱۴	۴- ضرب مدولاسیون FM ..
۱۵	۵- مشخصات سیگنال مدوله شده FM ..
۱۷	۶- فرستنده AM ..
۲۳	۷- ویژگی های گیرنده های رادیویی ..
۲۸	۸- ۱- گیرنده رادیویی AM ..
۴۱	۹- ۱- آشنایی با بلوک دیاگرام فرستنده AM ..
۴۴	۱۰- ۱- بلوک دیاگرام گیرنده رادیویی FM ..
۵۱	۱۱- آشنایی با خطوط انتقال در فرکانس های بالا ..
۵۷	۱۲- آشنایی با نویز ..
۶۷	۱۳- آشنایی با آکوستیک ..
۷۴	۱۴- آشنایی با انواع میکروفون ..
۷۶	۱۵- آشنایی با نحوه شناسایی و تشخیص قسمت های مختلف گیرنده رادیویی ..
۷۸	۱۶- ۱- کار عملی (۱) ..
۷۹	۱۷- ۱- کار عملی (۱) ..
۸۸	۱۸- آزمون عملی (۱) ..
۸۹	۱۹- ۱- کار عملی (۲) ..
۹۵	۲۰- آزمون پایانی (۱) ..
۹۷	فصل دوم - تعمیر و تنظیم مدار آشکارساز صوت
۹۸	۱- پیش آزمون (۲) ..
۹۹	۲- مقدمه ..

هدف کلی پودمان

تشخیص عیب در قسمت های مختلف گیرنده رادیویی و اصول سرویس ، عیب یابی و تعمیر آن

فصل	شماره‌ی توانایی	عنوان توانایی	ساعت نظری	ساعت عملی جمع
۱	۲	توانایی تشخیص قسمت های مختلف گیرنده رادیو FM – AM	۱۴	۴
۲	۳	توانایی عیب یابی و تعمیر تنظیم مدار آشکارساز صوت AM – FM	۴	۱۶
۳	۴	توانایی عیب یابی تعمیر و تنظیم تیونر رادیو FM	۵	۶
		جمع کل	۲۳	۲۶